

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทย โดยสะท้อนจากพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปฏิรูปครู ปฏิรูปโรงเรียน และปฏิรูประบบบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้ ในประเด็นของหลักสูตรได้เน้นการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการบริหารจัดการ เพื่อให้คนรุ่นใหม่เกิดกระบวนการคิดอย่างมีระบบ และแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การสร้างระเบียบวินัย การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของสังคมไทยในอนาคต แนวคิดดังกล่าว คือ การพัฒนาความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาของโลก มีแนวโน้มเกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติด้านเนื้อหาและการเรียนรู้ เช่น การส่งเสริมการพัฒนาด้านทักษะการรู้เท่าทันทักษะชีวิต (Life Skills) การบูรณาการในลักษณะสหวิทยาการ รวมทั้งมีการเน้นวิชาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Citizenship Education)

สอดคล้องกับในขณะนี้ มีนโยบายด้านการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ(คสช.)ที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชาติได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประวัติศาสตร์ ความเป็นไทย รักชาติ ศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความปรองดองสมานฉันท์ เพื่อสันติสุขในสังคมไทย และกำหนดค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อสร้างคนไทยที่เข้มแข็งนำไปสู่การสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง ดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในปัจจุบัน
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
8. มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ใฝ่เรียนรู้จักเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และขยายกิจการเมื่อมีความพร้อมโดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี

11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา

12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาไทยในประเด็นของการพัฒนาการเรียนการสอนหน้าที่พลเมืองในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในการเตรียมพลเมืองของชาติไปสู่การเป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จะมีการกำหนดสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการเรียนการสอนหน้าที่พลเมือง และค่านิยมหลัก 12 ประการ จึงนำมาสู่การกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนในเรื่อง ความเป็นไทย รักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความปรองดอง สมานฉันท์ และความมีวินัยในตนเอง เพื่อให้สถานศึกษานำไปจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษาตามกรอบความคิดในการพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553 (2553 : หน้า 1) กล่าวถึง มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ ว่า การศึกษาหมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การที่บุคคลจะมีความรู้ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่จะต้องพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้และเทคนิคกระบวนการต่าง ดังมาตรา 23 (3) (2553 : หน้า 8) ที่กล่าวว่า (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาซึ่งศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ประเทศไทยมีการติดต่อกับหลายเชื้อชาติ ทำให้มีการรับวัฒนธรรมของชาติ ต่าง ๆ เข้ามา แต่คนไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติสืบต่อกันมาจน กลายเป็น ส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของไทยการท่องเที่ยวนั้น นอกจากจะก่อให้เกิดการสร้างงาน อันนำมาซึ่งรายได้สู่ท้องถิ่นทั่วทั้งประเทศแล้ว ยังเป็นส่วน หนึ่งที่ช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก อุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วยปัจจัยหลาย ประการ แต่ที่สำคัญก็คือ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และมีความหลากหลาย เรียงรายอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก ชายหาด ทะเล และเกาะแก่ง ประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ศาสนสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้าง และอายุ รวมทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันไป แต่ท้ายที่สุดก็กลายเป็น ทรัพยากรอันมีค่าทางการท่องเที่ยวของประเทศ ประเภทศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมประเพณีและวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า นอกจากทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ประเภทที่ 1 แล้ว ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภท ที่ 2 และ 3 นั้นมีรากฐานมาจาก "วัฒนธรรมและประเพณี" ทั้งสิ้น

การพัฒนาที่ยั่งยืนและทำให้สังคมไทยสงบสุขอย่างแท้จริงนั้นต้องเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นสำคัญ ซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าวเป็นบทบาทโดยตรงของสถาบันการศึกษาที่จะทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาที่ผ่านมา

ถึงแม้ว่าจะประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งก็ตาม ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เป็นกำลังของการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าจนทุกวันนี้แต่ปัญหาในเรื่องคุณภาพของคนและวิธีการจัดการศึกษา ยังถือว่ามีปัญหาอยู่หลายประการ ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าการจัดการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเพียงเครื่องมือของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ซึ่งเน้นอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียว โดยละเลยภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ยิ่งคนได้รับการศึกษาสูงเท่าไร ยิ่งหนีห่างจากชุมชนหรือออกจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม และยังจัดการศึกษาให้ทั่วถึงแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศมากเท่าไรชุมชนในชนบท ย่อมอ่อนแอมากขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากระบบการศึกษาไทยมีปัญหาในกรอบความคิดที่ติดอยู่กับโรงเรียน อันเป็นเหตุให้การศึกษาถูกแยกขาดออกจากการพัฒนาในมิติต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม และไม่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ เหล่านั้น และการศึกษาที่รัฐผูกขาดการจัดการเป็นส่วนใหญ่ยิ่งกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิต ทำให้โรงเรียนกลายเป็นสิ่งที่แปลกแยกในชุมชนมากขึ้น ระบบการศึกษาของไทยไม่ได้พัฒนาระบบใดขึ้นมารองรับความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชน อีกทั้งยังมีนักวิชาการหลายท่าน ได้แสดงความคิดเห็นต่อระบบการศึกษาไว้หลายประการอาทิ

ด้านกระบวนการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เน้นการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหา เน้นการท่องจำมากกว่าการฝึกปฏิบัติละเลยการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเอง เน้นการเรียนการสอนแบบสั่งการ เน้นวิชาการมากกว่าที่จะนำไปประกอบอาชีพ ไม่เน้นกระบวนการเรียนรู้และทักษะต่างๆที่จำเป็น มุ่งเน้นการทำข้อสอบที่เน้นเนื้อหาวิชา

ด้านเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนได้เรียนมิได้เน้นการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการดำรงชีวิต ขาดเนื้อหาสาระด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง ไม่สนใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่วิถีชีวิตและปรากฏการณ์ในชุมชนของตนเอง เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นความรู้ความจำไม่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน ก่อให้เกิดปัญหาแต่ปฏิบัติไม่ได้

จากสภาพปัญหาและกระแสของการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาของชาติ เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งมีหลักการสำคัญที่สอดคล้องกันคือ (กระทรวงศึกษาธิการ , 2551 : หน้า 3)

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

นอกจากนี้หลักสูตรยังได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนหรือท้องถิ่นมากที่สุด อีกทั้งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2553 : หน้า 9) หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตราที่ 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และมาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการประมวลแนวความคิดของนักการศึกษาและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผนวกกับแนวนโยบายของรัฐบาล และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้นั้น ต้องเป็นการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนของชุมชนหรือท้องถิ่น โดยนอกจากที่ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนแล้ว โรงเรียนยังต้องปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นโดยบูรณาการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นชีวิตของผู้เรียนและชุมชน เข้ากับศาสตร์ความรู้ที่เป็นสากล แต่เท่าที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรไปหลายครั้งแล้วก็ตามการจัดการศึกษาก็ยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษามักไม่ค่อยประสบผลสำเร็จอาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการศึกษาองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการประชุมสัมมนาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรที่พึงประสงค์ของกรมวิชาการ (2539 : หน้า 9 – 19) ผลการสัมมนาสรุปประเด็นสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่น ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาและการกำหนดหลักสูตรมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดการศึกษาตามสภาพความเป็นจริงและให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนในท้องถิ่นมากที่สุด ควรมีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาหลักสูตรควรนำศาสตร์ของชาวบ้านมาประสมประสานกับศาสตร์สากล ควรมีการนำสิ่งที่อยู่รอบๆตัวผู้เรียนมากำหนดไว้ในหลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปใช้ มีข้อเสนอแนะว่าครูต้องศึกษาชุมชน บริบทชุมชน พร้อมทั้งเก็บข้อมูลชุมชน ต้องศึกษาศาสตร์ชาวบ้าน และศึกษาสิ่งที่ เป็นศาสตร์สากล เข้าไปผสมผสานกับความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) การจัดการเรียนการสอน มีข้อเสนอแนะว่าการจัดการศึกษาต้องดึงประเด็นของท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน

จันทบุรีเป็นเมืองเก่าแก่ เคยเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีการสำรวจโบราณคดีหลายแห่งในจันทบุรี พบเครื่องมือเครื่องใช้ยุคหินขัด อายุประมาณ 2,000 ปี ในเขตอำเภอมะขาม อำเภอน้ำใหม่และที่ราบเชิงเขาที่บ้านคลองบอน อำเภอน้ำร้อน เริ่มมีการตั้งเมืองครั้งแรก หน้าเขาสระบาปราวพุทธศตวรรษที่ 18 ชาวชอง เป็นชนพื้นเมืองกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในป่าฝั่งตะวันออก โดยเฉพาะบริเวณรอยต่อระยอง จันทบุรี และตราด

ชาวชอง เป็นชนเผ่าโบราณในกลุ่มชาติพันธุ์ ออสโตร-เอเชียติก ตระกูล มอญ-เขมร มีภาษาพูดของตนเองคือภาษาชอง แต่ไม่มีภาษาเขียน นับถือศาสนาพุทธ มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นเอกลักษณ์ของชน

เผ่า ซึ่งอาจมีมาแต่ก่อนสมัยสุโขทัยสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การใช้ต้นคลุ้ม มาจักสานสมุก ชนาง เสวียน มีประเพณีผีโอง ผีหิ้ง ทำมาหากินด้วยการหาของป่า ล่าสัตว์ ทำไร่ ทำนา และปลูกต้นกระวาน

ชาว"ซอง"นั้น ไม่ใช่คนป่าซาไกเหมือนอย่างที่คนเมือง ชอบเข้าใจผิดๆ แท้ที่จริงชาว "ซอง" นั้นมี ประวัติวิวัฒนาการยิ่งใหญ่มาตั้งแต่โบราณ โดยมีอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่นับพันกว่าปีล่วงมาแล้ว เฉก เช่นเดียวกับพวกขอม มอญ ละว้า หลักฐานที่ยืนยันความยิ่งใหญ่และความเป็นเจ้าของแผ่นดินภาค ตะวันออก คือ ซากเมืองเพนียด หรือ เมืองกาไว ในจังหวัดจันทบุรี ชาวซอง เป็นเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิมในเขต จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มักจะอาศัยอยู่แถบเทือกเขาสอยดาว แถบเชิงเขารอยต่อกับ กัมพูชา เช่น ที่บริเวณเขาสอยดาวเหนือ บ้านคลองพลู บ้านกะทิง บ้านตะเคียนทอง บ้านคลองพลู บ้าน คลองน้ำเป็น ไกล้น้ำตักกะทิง อำเภอกิษณภูมิ บ้านวังแหม บ้านปิด อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี รวมไปถึง ชาวซองที่บ้านคลองแสง บ้านด่านชุมพล และบ้านปะเตา อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราดด้วย มีจำนวน ทั้งหมดประมาณ 6,000 คน ปัจจุบันชาวซองนี้ได้ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่เหมือนกับคนทั่วไป

เมื่อครั้งที่พระเจ้าตากสิน พะไพร์พลมาช่องสุเมตรียมการลุกขึ้นสู้กัเอกราชจากพม่าที่จันทบุรีนั้น "ชาวซอง" นี้แหละคือกำลังทหารราบที่สำคัญในการต่อสู้กับกองทัพพม่า และนำมาซึ่งเอกราชให้กับผืน แผ่นดินไทยตราบเท่าทุกวันนี้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการศึกษา บทบาทของชาวซองที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ให้เยาวชนรุ่นหลังตระหนักถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาวซองที่มีคุณูปการต่อ สังคมไทยและจังหวัดจันทบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของชาวซองที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชในการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องบทบาทของชาวซองที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องบทบาทชาวซองที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้เป็นตัวแบบในการพัฒนาต่อไป
2. การวิจัยครั้งนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นของตนเองซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสถานศึกษาของตนเอง
3. การวิจัยครั้งนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร และนำความรู้เรื่องบทบาทชาวซองที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องบทบาทของชาวช่องที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. ประชากรได้แก่ผู้บริหาร ครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรีเขต 2 จำนวน 108 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหาร ครู จำนวน 105 คน จาก โรงเรียนวัดตะเคียนทอง จำนวน 12 คน โรงเรียนวัดคลองตะเคียน จำนวน 16 คน โรงเรียนวัดคลองพลู จำนวน 19 คน โรงเรียนวัดทุ่งกบิล จำนวน 13 คน โรงเรียนบ้านจันทเขลม จำนวน 45 คน เลือกแบบเจาะจงเพราะเป็นพื้นที่ที่มีชาวช่องอาศัยอยู่

3. ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และปราชญ์ท้องถิ่น จำนวน 30 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการศึกษาบทบาทของชาวช่องที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทชาวช่องที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โดยศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และปราชญ์ท้องถิ่น จำนวน 30 คน

2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการศึกษาบทบาทของชาวช่องที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งแบ่งออกเป็นผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น และคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ขอบเขตด้านพื้นที่การดำเนินการวิจัยคณะผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการวิจัยได้แก่ พื้นที่อำเภอศิขณภูมิ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชุมชนชาวช่องอาศัยอยู่ และเป็นพื้นที่ในเขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ขอบเขตด้านระยะเวลา ปีงบประมาณ 2561

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตร หมายถึง การรวบรวมความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่สถาบันการศึกษาจัดทำขึ้นเป็นแผน ถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

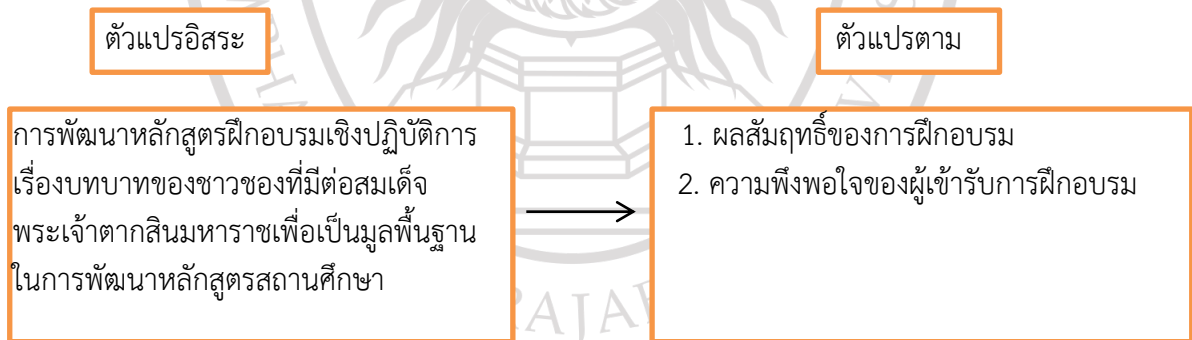
หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง เครื่องมือหรือกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้จนกระทั่งเกิดเป็นความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในองค์กรได้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้นไปกว่าเดิม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์ มีการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร

หลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การพัฒนาบุคคลอย่างมีระเบียบแบบแผนให้มีความรู้ ความสามารถทักษะหรือความชำนาญตลอดจนประสบการณ์ และเจตคติที่ดีให้เหมาะสมกับการทำงาน และส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอันเป็นเป้าหมายหลักขององค์กร โดยใช้การ ประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือ เวิร์กชอป (workshop) ร่วมกันเป็นกลุ่มๆ เป็นระยะเวลาหลายวัน โดย เน้นการร่วมกันทำงานเพื่อฝึกการแก้ปัญหาโดยผู้เข้าประชุมทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ (hands-on training)

ชาวของ หมายถึง กลุ่มคนซึ่งถือเป็นชนเผ่าโบราณเผ่าหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตร-เอเชียติก (Austro-Asiatic) ตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) มีภาษาพูดของตนเอง แต่ไม่มีภาษาเขียน (ทางวิชาการเรียกว่า กลุ่มเปียร์ริก) นับถือผีบรรพบุรุษ มีวัฒนธรรมความเชื่อ มีเอกลักษณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นของตนเอง อาศัยอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขา ในอำเภอคิซมภูฎ จังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง บทบาทของชาวของที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีกรอบแนวคิดในการศึกษาตาม แผนภาพที่ 1.1 ดังนี้

ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย